

2011. május 8. - **Nem csekély meglepetést okozott szakmai körökben, hogy a Fidesz jóvoltából az új Alkotmány – a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) mellett két évtizede működő szervezet, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia (SzIMA) helyett – Makovecz Imre építész nyíltan jobboldali művészeket tömörítő civil szervezetét hozta helyzetbe a magyar kultúra államilag dotált befolyásolására.** A

megszavazott összeg évi 100 millió, plusz székháznak a 2,3 milliárdból felújított Vigadó. A cél már világos, de program még nincs hozzá. A HETEK interjúja.

– Úgy tudom, hogy amikor a felcsúti Puskás Ferenc Labdarúgó Akadémiát tervezte, közelebbről is volt alkalmuk megismerkedni Orbán Viktorral. Több hírportál is azt állítja, hogy ennek köszönhetően fogalmazták bele az Alkotmányba az Ön nevével fémjelzett akadémiát. Jó kapcsolatot ápol a miniszterelnök úrral?

– ?A kérdése kiindulópontja úgy hibás, ahogy van. Tudniillik, a Magyar Művészeti Akadémia használatba vétele nem egy baráti kapcsolat következménye, hanem szükség van rá, ahogyan Hoffmann Rózsákra is szükségünk van, akik keményen és kitartóan dolgoznak. Nálunk is vannak olyan elkötelezett magyar emberek, akik alkalmasak arra, hogy integráns elemként bedolgozzanak a kormány jövőbeli tevékenységébe. Ahhoz pedig, hogy Orbán Viktorral milyen viszonyban vagyok, senkinek semmi köze. És az egyesületünk körül zajló folyamatnak sincsen semmi köze ahhoz, hogy én mit terveztem Felcsúton. Azért kért fel, mert rájött, hogy soha egyetlen reprezentatív megbízást nem adott se nekem, se az én társaságomnak, amely nem egy kicsi csapat.

– Miért alapított saját akadémiát a barátaival a rendszerváltás hajnalán, ha tudta, hogy az MTA hasonló szervezetet menedzsel a kultúra befolyásolására?

–?Azért, hogy legyen. És miután létrejött, tódultak hozzánk a különböző fiatal és öreg művészek. Fel is hívott az MTA akkori elnöke, Kosáry Domokos, és kérte, hogy menjek be hozzá, mert szeretne velem beszélni. Mikor találkoztunk, minden bevezetés és kacskaringó nélkül közölte, hogy ha megszüntetem a Magyar Művészeti Akadémiát, akkor azonnal felvesz az MTA rendes tagjainak sorába.

– Mire Ön...

– ?Mire én felálltam, és eljöttem. Az őáltaluk kitalált Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia

csak később és kontraként keletkezett.

– Érdekes, a sajtóban pont fordítva jelent meg.

– ?Csodálkozik? Mindig ugyanaz történik: ha a magyarok összekapják magukat, és saját maguk kitalálják, hogy holnap mit akarnak csinálni, abban a pillanatban megjelenik egy erő – melyet csak a Jóisten tudja, hogy ki fizet és támogat –, és megpróbálja megakadályozni. Előkerülnek azok a máig élő, tipikus vádak, hogy a magyar az fasizmusra és nácizmusra hajlamos fajzat, amelyik bűnöket követett el a cigányokkal és a zsidókkal szemben. De a németekkel szemben is ugyanez a mentalitás érvényesül politikai és gazdasági vonatkozásban egyaránt.

– Úgy érti, hogy büntudatot akarnak ébreszteni a magyarságban?

–?Fenntartani.

– Mivel érdemelték ki, hogy ebben az ellenszélben mégis Önökre figyelt fel a kormány?

– ?Az egyesületünk húszéves működése során mindvégig nagyon kemény munkával szedte össze a fenntartásához és a több mint hatszáz rendezvényéhez szükséges pénzt, miközben tagságunk százhatvanra duzzadt. Most jött el az idő arra, hogy Orbánék úgy gondolják: köztestületté kell nyilvánítani és használni kell az akadémiánkat. Ha a magyar kormány szervezett körülmények között óhajt beleszólni a kultúra egyes területeibe, akkor erre alkalmassá kell tennie jelenlegi struktúránkat. Magyarán, tematikusan át kell alakítani a szervezetet, csoportokat, osztályokat kell létrehozni, és azok élére vezetőket kell kinevezni. Ehhez nagyobb székházra lesz szükségünk, de még nem dőlt el, hogy a Kristálypalotát vagy a Magyar Vigadót kapjuk-e meg.

– Az MTA mellett jelenleg is kulturális feladatokat ellátó SzIMA nem lett volna alkalmasabb erre a célra? Mit gondol erről?

–?Semmit.

– Ismeri őket, a kapacitásukat, a lehetőségeiket?

–?Ismerem. Heller Ágnesről és Konrád Györgyről is sok mindent tudok, és arról az alaphangulatról, ami az MTA-t uralja.

– Az a baj velük, hogy nem jobboldali érzelmű értelmiségiek, mint mondjuk az Ön által összefogott grémium?

–?Nem. Eleve, mi az, hogy jobboldali? A kereszténység jobboldali vagy baloldali?

– Egyik sem.

– ?Na, ugye. Tehát van egy csomó szempont, ami felülírja ezt a politikai megközelítést. De nem

muszáj kereszténynek lenni ahhoz, hogy valaki ne álljon anyagi és politikai előnyökért valamelyik oldalra, mint mondjuk Heller Ágnessől kezdve az egész társaság, akiket én bandának hívok.

– Mennyire szempont Hellerék megítélésében, hogy zsidó származásúak?

– ?Nem tudom kihagyni, ha fejre állok, akkor sem. Nekik folyamatosan kifogásuk és fölényérzetük van a magyarsággal szemben, és egy hamis vagy nem hamis – ezt nem akarom megítélni – kiválasztottságtudatban értékeli azt, ami itt történik. Őket nem érdekli, hogy 1914-ben egy olyan országot, amelyben a lakosság hetven százaléka magyar volt, darabokra téptek szét, és a fasisztának tartott Horthy Miklós kétmillió menekülttel talpra állította, sőt még azt is elérte, hogy a bécsi döntés eredményeképpen visszafoglalhatta a magyarlakta, elcsatolt területeket.

Ennek az úgynevezett fasisztának kevesebb ideje volt ezt a munkát elvégezni, mint amennyi idő eltelt a rendszerváltás óta. Nézzük meg, hol tartunk ma az úgynevezett rendszerváltással! A bíróságok tele vannak a múlt rendszer híveivel – nem sorolom tovább. Itt olyan komoly átalakulásra van szükség, hogy csak üdvözölni tudom, amit Orbán Viktorék tesznek, amikor az új Alkotmánnyal kialakítanak végre egy jogrendet.

– Tehát Ön úgy látja, hogy amit Nemzeti Együttműködésnek hívunk, az működik?

–?Működnie kell.

– Miközben folyamatosan csökken a Fidesz népszerűsége.

– ?Persze, hogy csökken, mivel kormányoznak. Ez minden kormányzópart esetében így szokott lenni. Hát kinek a nyakába varrja Orbán Viktor azt a nyolc éven keresztül felhalmozott adósságot? Csak a mi nyakunkba varrhatja, ha nem akar újabb kölcsönöket fölvenni.

– Most, hogy ebben a kitüntetett pozícióban befolyásolhatják a magyar kultúra jövőjét, van már kikristályosodott programjuk?

–?Még nincs.

– És mi a cél?

– ?Az, hogy ne a magyar kultúrával szemben álló politikai döntések szülessenek, hanem olyanok, amelyek figyelembe veszik a kialakult állapotokat. Nem tragikus a helyzet, de orientáció, az nincsen. És most nem valami nacionalista orientációt sugallok, hanem úgy mondom, ahogy gondolom. Nem könnyű a helyzet, mert Magyarországon egy több mint ötven éves kontraszelekció zajlott le, és az embereket nem lehet lecserélni. A kommunisták véglegesen felszámolták a magyar arisztokráciát, a közép- és kisnemességet és a polgárságot. A középosztály gyerekei nem tanulhattak tovább, csak azok, akiket a népből felemeltek.

Ezért szeretek sokkal inkább munkásokkal beszélgetni, mint értelmiségiekkel. A melós mind a

mai napig tudja, hogy mi az igen, és mi a nem, és kevesebbet téved saját magával kapcsolatban. Az úgynevezett értelmiségi meg állandóan sasszézik, és mondogatja, hogy: „attól függ, honnan nézzük”. Ezt a magatartást gyűlölöm. Remélem lesz bennünk, de főleg a fiatalokban annyi erő, hogy elinduljon egy folyamat, amely ellensúlyozza majd ezt a fél évszázados hanyatlást.

– Elég lesz erre évi százmillió forint állami támogatás?

–?Fogalmam sincs, majd kiderül. Magától hallom először ezt a százmilliót.

– Korábban úgy nyilatkozott, hogy a kultúrának rendkívüli funkciója van a magyarság életében, és sokkal hangsúlyosabb szerepet kell kapnia, mint korábban. Mi volna ez a funkció?

–?Nem tudok egyenesen válaszolni, inkább kérdezem: miért izgatta Bartókot és Kodályt a pentatónia? Miért ültek fel egy lovas szekér aljába, hogy eljussanak mondjuk Zselic irányába? Mert a magyar népművészet olyan univerzális, ősi tartalmat hordoz, amelyben megszólal valami egyetemes. Ugyanez vonatkozik a népi építészetre is. A háznak „gerince” van a tetején, „szemöldöke” az ablaka fölött és „szárnya” a kapuban. Mikor keletkeztek ezek a szavak? Nem tudjuk, olyan régen, de egy olyan fantasztikus világot jelenítenek meg az emberben, amit követni kell, ahogy Bartók is tette a pentatóniával, és a 20. század legmodernebb zenéjét hozta létre belőle.

– Ez egy világnézet, vagy felismerése valami létezőnek?

–?Felismerése egy elfelejtett valóságnak.

– Ez nem ugyanolyan kiválasztottságtudat, mint ami miatt az előbb Heller Ágneséket kárhoztatta?

– ?Nem, mert a magyar sose találta ki, hogy ő Isten választott népe. Egyébként, nem irigylem tőlük, és még hajlandó is vagyok elfogadni, de ha ezt állítják magukról, akkor nem törekedhetnek egy másik nép elpusztítására. Mert a világ meghaladta ezt a szemléletet, és most már szeretet nélkül nem tudunk előbbre jutni. Ez a szeretet nem érzélem, és nem édeskedő, kegyeskedő valami, hanem megismerteti velünk...

– Ezt pontosan egy zsidó embertől tudjuk, akit Jézusnak hívnak.

–?Igen, így van.

– Akkor bezárult a kör.

– ?Én ilyen játékot nem játszom. Pláne, ha Galileában tényleg nem is zsidók éltek, amikor ez a férfi az ég és föld összekötéséről, illetve a mindenben és mindenkinben jelenlévő Istenről beszélt.

– Nem teljesen erről beszélt, de ugorjunk. Amikor kiderült, hogy Sólyom László nem újrázhat az

államfői poszton, Ön baloldali értelmiségiekkel összeállva korteskedett mellette. Megbocsátotta már Orbán Viktornak, hogy mégis Schmitt Pál lett a köztársasági elnök?

– ?Schmitt Pált nagyon régóta ismerem és szeretem, és jól csinálja a dolgait. Kész. Sólyom iránt továbbra is szimpátiával és megbecsüléssel vagyok.

– És mit szól a kormányzati potentátok állampárti szerepének felhánytorgatásához? Nem kérdőjelezi ez meg a „fülkeforradalom” hitelességét?

–?Nem azzal kell foglalkozni, hogy a most felállt kormány hol kérdőjelezhető meg, hanem azzal, hogyan lehet elősegíteni az eredményességét. Én egyébként is a saját fajtámhoz vagyok kötve, és nem a kormányokhoz. A nyávogást és a megkérdőjelezgetést, mint tipikusan értelmiségi személtáda magatartást, visszautasítom.

– Olvastam a honlapjukon, hogy az Alkotmányhoz is készítették egy javaslatot, amelyben többek között szerepelt a Szent István-i állameszme, a Szent Korona-tan, a kétkamarás parlament és az anyanyelv védelme is. A jelenlegi államforma Ön szerint alkalmas valódi változások végrehajtására?

–?Hát még ezt az Alkotmányt is túlzásnak tartják! Szent István emlegetése Szent István Magyarországon burkolt nacionalizmus az ő lyukas agyukban. Látja, ezen a téren tudnánk komoly eredményeket elérni, ha sikerülne lecserélni azt a töménytelen hazugságot, amit a múltunkról elmondtak, és újraírnánk, érthetően megfogalmaznánk a saját történelmünket. Aztán, hogy ebből mennyi valósul meg az elkövetkezendő időszakban, az majd elválik.

Szobota Zoltán